

The background is a painting of three cyclists in a rural landscape. The central figure is a man with a muscular physique, wearing a straw hat, a blue neckerchief, and dark shorts, riding a bicycle. To his right, a woman in a blue dress and hat is also on a bicycle. In the background, another cyclist is visible. The landscape consists of rolling hills in shades of green and yellow under a blue sky. The painting style is expressive and somewhat abstract, with visible brushstrokes.

VELKOMMEN TIL ODSHERRERED KUNSTMUSEUM

En guide til besøgende

De unge Odsherredsmalere

Forrest fra venstre: Ernst Syberg, Kaj Ejstrup, Karl Bovin og Victor Brockdorff.
Bagved fra venstre: hustruerne Amy Bovin, Helga Klitbæk og Grethe Brockdorff.

ODSHERRED OG ODSHERREDSMALERNE

I denne guide kan du få indblik i udvalgte Odsherredsmalere og deres kunst som du kan opleve på Odsherreds kunstmuseum. Guiden opfordrer til at reflektere over kunstværkerne.

På Odsherreds Kunstmuseum kan man blandt andet opleve landskabsmalerier og portrætter malet af kunstnere fra den lokale kunstnerkoloni, det er dem vi kalder Odsherredsmalerne.

Odsherredsmalerne var en gruppe af unge kunstnere. De var alle sammen født i starten af 1900-tallet, og de kendte hinanden fra Kunstakademiet i København. I starten af 1930'erne rejste to af dem – nemlig Kaj Ejstrup og Karl Bovin – væk fra studierne og storbyen og endte i Odsherred. De blev meget begejstret for områdets helt særligt lys, landskab, og lokalkultur. Inden længe forlod de København og flyttede til Odsherred, hvor huslejen også var billigere. Flere af deres medstuderende var med på ideen.

De flyttede også eller kom på meget lange besøg hos deres venner. Odsherredsmalerne levede af at male, og de fandt deres inspiration i landskabet og hverdagslivet.

— Karl Bovin	(1907-85)
— Kaj Ejstrup	(1902-56)
— Lauritz Hartz	(1903-87)
— Viggo Rørup	(1903-71)
— Ellen Krause	(1905-90)
— Victor Brockdorff	(1911-92)
— Ernst Syberg	(1906-81)
— Povl Christensen	(1909-77)
— Alfred Simonsen	(1906-35)
— Ole Kielberg	(1911-85)
— Søren Hjortd Nielsen	(1901-83)
— Birthe Bovin	(1906-80)

Tekst og redaktion:
Jesse-Lee Costa Dollerup (ansv.), Marlene Kramm
Publikationsår: 2020
DTP: Kulturtrold.dk
Udgivet af Museum Vestsjælland.

Museum Vestsjælland består af: Odsherreds Museum, Malergården, Odsherreds Kunstmuseum, Bakkekammen 45, Holbæk Museum, Kalundborg Museum, Sorø Museum, Slagelse Museum, Ringsted Museum og arkiv, Flakkebjerg Skolemuseum, Skælskør Bymuseum.

LIVET OG KUNSTEN I 1930'ERNE

Livet i 1930'erne var en hård tid for mange. Danmark var i økonomisk krise, og mange var derfor arbejdsløse. Det ramte især dem, der i forvejen var fattige, f.eks. fabriksarbejdere i storbyerne, og dem der ikke havde så meget jord at dyrke ude på landet. For Odsherredsmalerne var et nyt liv ude i naturen også svaret på mange

af hverdagens bekymringer i storbyen. I starten lejede de sig ind i ældre huse og forlode husmandssteder, som var billige at bo i. Flere af kunstnerne købte deres boliger efter et par år og levede i Odsherred resten af deres dage. I Odsherred havde de tid til at lave deres kunst og blive inspireret af naturen og hverdagen.

FEST OG FARVER I GODT SELSKAB!

Odsherredsmalerne var rigtig gode venner. De boede tæt på hinanden og besøgte tit hinanden. Flere af dem spillede på et instrument, så de spillede meget musik sammen. De kunne også godt lide at feste og snakke om kunst. De malede hver for sig, men nogle gange kunne de næsten blive i tvivl om, hvem der havde malet det pågældende maleri. Her er et portræt malet af Viggo Rørup af Karl Bovin der spiller på fløjte.

I starten af 1900-tallet og frem var der mange spændende eksperimenter i gang i kunstens verden. Kunstnere som Edvard Munch eksperimenterede med farver, former og materialer på helt nye og uventede måder.

Odsherredsmalerne ville derimod gerne tilbage til en mere naturalistisk og figurativ måde at male på. De malede enkle billeder af landskabet og hverdagen, billeder som helt almindelige mennesker kunne genkende og forstå.

„Vi opgav konditoriet og begyndte at bage grovbrød af det lokale mel... Vi ville lave gode billeder, som alle og enhver kunne forstå. En selvforklarende kunst...“

Sådan sagde Karl Bovin om den kunst, som Odsherredsmalerne ville skabe.

Karl Bovin (1907-1985) blev født i Frederikshavn, som søn af en stenhuggermester.

Han var elev på Kunstakademiet i København 1928 – 1931.

I 1930 bosatte han sig i Odsherred på Åsen, ved Ordrup. Herfra kunne han på få minutter finde sine yndlingsmotiver – fra Åsen mod vest ned over Sejerøbugten eller mod øst udover den inddæmmede Lammefjord.

LYSET, MØRKET OG STEMNING

Odsherredsmalerne malede landskabet forår, sommer, efterår og vinter. I starten brugte de ofte mørke farver i deres malerier og blev derfor kaldt for *mørkemalere*. Med tiden blev mange af deres værker mere lyse.

I flere af deres værker kan man se at der er tre temaer:

- **Lyset** (det flotte naturlige lys som solen og havet giver i kombination med landet og skyerne)
- **Livet** (det helt almindelige stille og enkle liv på landet)
- **Landskabet** (bakker, dale, kyst, hede, marker, små gårde og husmandssteder)

Find de to værker i Karl Bovin rummet. Kig på farverne, lyset og den måde de er malet på. Hvordan er de forskellige fra hinanden?

- Vælg ét af værkerne ovenfor.
- Kig godt på værket. Kig på sammensætning af farverne. Kig på penselstrøgene.
- Hvorhenne på din krop mærker du maleriet (fx hjertet, maven, hovedet, benene, armene, fødderne)

Karl Bovin: Ordrup Mølle, 1930.
Odsherreds Kunstmuseum.

Karl Bovin: Landevej gennem kornmark, 1945.
Odsherreds Kunstmuseum.

TEMA 2 KAJ EJSTRUP

Kaj Ejstrup (1902-1956) voksede op i Budinge nord for København, som adoptiv søn af en toldbetjent. Han blev aldrig formelt elev på Kunstakademiet, men modtog i perioder undervisning på Kunstakademiets Grafiske Skole. Ejstrup var blandt andet medstifter af Corner udstillingen i 1932.

Kaj Ejstrup bosatte sig på Åsen ved Ordrup i Odsherred i 1930 sammen med Karl Bovin. Senere købte han et husmandssted ved Skamlebæk og da han flyttede tilbage til København i 1944, fortsatte han med at tilbringe en stor del af sin tid i Odsherred.

For Kaj Ejstrup var yndlingsmotivet det integrerede landskab, hvor bygninger, husmandssteder, dyrene på marken og en sjælden gang imellem små menneskeskikkelser indgik i en organisk helhed.

1. sal – t.h. ned gangen, sidste rum t.v.

FARVECIRKLEN

I midten af farvecirklen kan du se grundfarverne (rød, blå og gul) og blandingsfarver på hver side af dem. De farver der ligger ved siden af hinanden i farvecirklen, kalder man analoge farver. Et maleri malet med nabofarver, giver et roligt og harmonisk indtryk (Fx en solnedgang i gul, orange og rød).

Farver der ligger overfor hinanden hedder komplementærfarver. Et maleri, hvor komplementærfarver ligger op ad hinanden kan skabe bevægelse, energi og en spænding i billedet. Man taler desuden om farvernes „temperatur“, dvs. om den er kold eller varm.

FARVERNE FORTÆLLER

Kaj Ejstrup, *Brandstifteren*,
uden årstal. Odsherreds Kunstmuseum

Nogle af Odsherredsmalernes værker består af store flader, andre af små, energiske penselstrøg.

Farverne var ikke altid naturalistiske. Nogle gange blev farverne valgt for at give en bestemt stemning i maleriet.

Prøv at finde disse to værker i Kaj Ejstrup rummet: *Brandstifteren* og *Husmandssted ved Skamlebæk*.

Kaj Ejstrup: *Husmandssted ved Skamlebæk*, uden årstal. Odsherreds Kunstmuseum

— Hvilken stemning synes du, der er i de to billeder?

— Hvilke fortællinger kan ligge bag de to motiver?

TEMA 3 BIRTHE BOVIN

1. sal – rummet bag trappen

Birthe Bovin (1906-1980) blev født i kunstnerbyen Kerteminde som datter af en fisker.

Hun var selvudlært som maler og billedkunstner. Bovin flyttede til Odsherred og blev en del af miljøet omkring Odsherredsmalerne. I 1952 blev hun gift med maleren

Karl Bovin. Birthe Bovin både malede, udførte grafik og arbejdede med skulpturer.

Hun har skildret landskabet og miljøet i bakkelandet på kanten til Sejerøbugten, men hun har også ladet sig inspirere af udlandsrejser til blandt andet Italien og Grækenland.

SYMBOLIK – PÅ JAGT EFTER VÆRKETS TEMA!

Nogle gange kan man afsløre temaet i et kunstværk ved at gå på jagt efter symboler eller modsætninger i værket, og hvordan de forholder sig til hinanden.

Til højre er et maleri af Odsherredsmaleren Birthe Bovin. Prøv at se godt på maleriet. Kig på hvordan hun har malet de forskellige figurer i maleriet. Hvad tror du temaet kunne være?

- Kig på de forskellige figurer på maleriet. Hvad er forholdet imellem dem? Prøv at finde et modsætningspar i værket. (fx mand-kvinde, liv-død, stærk-svag m.m.)
- Hvilken historie tror du at Birthe Bovin vil fortælle os med sit maleri. Er der et skjult budskab?

Birthe Bovin: Hestevogn med forspand, uden årstal. Odsherreds Kunstmuseum.

MÆND OG KVINDER I KUNSTERKOLONIEN

Der var både mænd og kvinder i gruppen Odsherredsmalerne. Flere af dem var gift med hinanden. Karl Bovin var faktisk gift to gange med en anden fra kunstnergruppen. Først med Amy Bovin og senere med Birthe Bovin. Det var ofte mændenes kunst man hørte om. Kvinden havde et hjem og børn at passe på fuld tid eller ved siden af arbejdet.

De kvindelige Odsherredsmalere afbillede både landskaberne i Odsherred og det der var tæt på dem i hverdagen, så som børnene, hjemmet og haven.

Ellen Krause: Barn i seng, u.å. Odsherreds Kunstmuseum.